

نشست مجازی

باید ها و نبایدهای حجاب لاکچری

با سخنرانی:

حجت الاسلام و المسلمین

جناب آقای ابراهیم پور

تهیه کننده:

معاونت پژوهش حوزه علمیه فاطمیه اشکذر

حجاب چیست؟

در دین لباسی را به عنوان مصداق واجب حجاب نداریم و ملاک‌هایی به ما داده شده که بر اساس این ملاک‌ها و معیارها پوشش خانم مشخص می‌شود. چهارملاک اصلی داریم: ۱. تنگ، ۲. کوتاه، ۳. بدن نما نباشد و ۴. جلب توجه نکند. و در موارد استثناء - یعنی گردی صورت و دست‌ها - همراه با زینت و آرایش نباشد. اگر زن این موارد را رعایت کرد پوشش او حجاب شرعی محسوب می‌شود.

موضوع بحث ما بیشتر در مورد جلب توجه کردن است؛ اعم از رنگ، مدل و... لذا عمده بحث ما در مورد این ملاک‌هاست که اگر رعایت نشود شاید آن خانم پوشش داشته باشد ولی پوشش مطلوب دین و اسلام نیست.

در ملاک تنگ نبودن؛ یعنی هندسه بدن مشخص نباشد، اگر خانمی لباسی بپوشد که هندسه لباس مشخص باشد، پوشش شرعی محسوب نمی‌شود. کوتاه و بدن نما بودن هم همینطور است.

اسلام در پوشش خانم‌ها روی مصداق دست نگذاشته است که مثلا خانم حتما مانتو یا چادر بپوشد. در کلمه «باید» دقت کنید. آیا پوششی را اسلام واجب کرده که این مصداق «باید» پوشیده شود؟ خیر ما در مصداق «باید» نداریم، و در ملاکها «باید» داریم. عمده بحث ما روی ملاک چهارم یا حجاب لاکچری (در معرض دید، لوکس) است.

نظر قرآن در مورد حجاب لاکچری چیست؟

چیزی که در اسلام نهی شده است، این است که پوشش نباید تبرج داشته باشد، ممکن است خانمی حدود پوشش را رعایت کرده باشد ولی حجابش همراه با تبرج باشد.

تبرج به چه معناست؟

تبرج یعنی در چشم بودن و بروز و ظهور پیدا کردن. تبرج از کلمه بُرج گرفته شده است. ساختمان‌های بلندی که در سطح شهر دیده می‌شود و بخاطر بلند بودن از همه جا قابل رؤیت است از همه جا؛ لذا خداوند در قرآن می‌فرماید: زن نباید تبرج داشته باشد؛ یعنی بُرج شود، تابلو شود و توی چشم قرار گیرد؛ لذا اگر زن حجابش را رعایت کند؛ ولی در این حجاب نوعی از پوشش باشد که زن را در مقابل نامحرم برج می‌کند و در دید بیاورد؛ این پوشش از نظر شرعی اشکال دارد.

ملاک این دیده شدن چیست؟

اسلام برای این دیده شدن مصداق نیاورده است که مثلاً این گیره روسری بُرج محسوب می شود و یا فلان مدل روسری و شال بستن تو را در دید نامحرم می آورد. پس اسلام مصداق نیاورده و فقط ملاک و معیار آورده و ما باید به این ملاک‌ها توجه کنیم. این ملاک و معیار دست عرف است که تشخیص می‌دهد این خانم جلوی نامحرم جلب توجه می کند یا خیر. این جلب توجه برای افراد متفاوت است، ممکن است یک خانم با یک ترکیب پوششی از رنگ، مدل و ... مورد جلب توجه قرار نگیرد؛ لذا رنگی که دارد استفاده می‌کند اشکالی ندارد. مثلاً: ممکن است رنگ آبی بپوشد و نمی توان گفت رنگ آبی حتما اشکال شرعی دارد. و باید به آن ترکیب رنگی که پوشیده نگاه کرد.

برای مشخص شدن بحث برمی گردیم به ملاک تنگ بودن لباس. می گوییم: لباس زن نباید تنگ باشد؛ یعنی هندسه بدنش مشخص باشد، و حجم و برجستگی‌های بدنش را نشان دهد. شما یک لباس را در نظر بگیرید، این لباس ممکن است برای یک خانم تنگ باشد و حجم اندامش مشخص باشد و پوشیدن این لباس برای این خانم در مقابل نامحرم اشکال شرعی دارد؛ ولی اگر همین لباس را خانم دیگری بپوشد ممکن است حجم بدن او مشخص نباشد و این لباس برای او اشکال شرعی ندارد. پس یک لباس به علت متفاوت بودن حجم بدن‌ها، برای یک نفر اشکال شرعی دارد؛ ولی برای دیگری ندارد.

در بحث مدل و رنگ و ترکیبی که در پوشش خانم‌ها استفاده می‌کنند، این نکته وجود دارد؛ لذا امکان دارد خانمی با نوعی از پوشش آن جلب توجه را برای یک نامحرم به همراه بیاورد ولی همین پوشش برای خانم دیگری آن جلب توجه را برای نامحرم به همراه نیاورد؛ لذا ملاک «جلب توجه نامحرم توسط این شخص» است و این بحث غیر از بحث حدّ حجاب است. حدّ حجاب برای همه خانم‌ها مساوی است که آن گردی صورت و دست‌هاست. مشخص بودن حتی مقداری از مو هم اشکال دارد و این تکلیف را خدا مشخص کرده و کسی نمی تواند در این مسأله اظهار نظر کند.

شبهه: آیا اگر یک مقداری مو سر دیده شود، تحریک کننده جنس مخالف است؟! آیا اگر

یک سانت آستین بالا رود این تحریک کننده است؟

اینجا موضوع بحث ما نیست. اینجا بحث جلب توجه نیست و حدود حجاب مشخص شده، مثل حدود دیگری که در احکام داریم. مثل: تعداد رکعات نماز یا زمان روزه که مشخص است و کسی حق ندارد این حد را کم و زیاد کند، و عرف نظر دهد.

ولی در بحث آرایش و پوشش و رنگ، نظر عرف مشخص کننده است. برای همین در این موارد که خداوند خودش ارجاع داده است به عرف، باید به عرف برگردیم. پس در رنگ و مدل و آرایش باید به عرف رجوع کنیم و اگر عرف اینجا بگوید آرایش است، اشکال دارد و اگر عرف بگوید آرایش نیست، اشکال ندارد. مثال: یک خانمی رنگ پوستش روشن تر است امکان دارد روسری یا پوششی که دارد به علت پوست روشن یا پوست خاص بیشتر به چشم بیاید، به طور طبیعی این خانم نمی تواند به خاطر برج شدن و جلب توجه، این پوشش را جلوی نامحرم داشته باشد. و ممکن است خانمی همین پوشش را داشته باشد؛ ولی این جلب توجه را برای نامحرم به همراه نیاورد.

اگر خانمی پوشش ساده داشته باشد، پوششی که هیچ نوع جلب توجه ای ندارد و حدود شرعی را رعایت کرده و فقط دستها تا مچ و صورتش پیداست، همین خانم اگر احساس کند که همین پوست طبیعی اش و ظاهر طبیعی اش توی چشم است و جلب توجه می کند، همین مقدار را هم باید بپوشاند. درست است که گردی صورت و دستها جزء استثنائات بود؛ ولی این خانم به جهت اینکه خدا این نعمت بیشتری در زیبایی به او داده، چون آن ملاک تحریک پذیری برای جنس مخالف را می تواند داشته باشد نمی تواند از استثنائات هم استفاده کند و باید خودش را بیشتر بپوشاند. در عروه هم این حکم را داریم.

بحث لباس شهرت را هم داریم که یک وقت خانم با پوششی که دارد جلب توجه نامحرم می کند و وقت دیگر انگشت نما می شود که هر دو اشکال دارد. لباس شهرت هم برای آقا و هم برای خانم حرام است.

حکم فقهی تبرج این است که حرام است، زنی که به قصد خودنمایی و جلوه گری پوششی دارد که در دلها تأثیر می گذارد، همه این موارد حرام است. زنان سالخورده که امیدی به ازدواج آنها نیست، در قرآن اجازه داده شده که کمی پوشش نداشته باشند؛ ولی این اجازه در صورتی است که تبرج نداشته باشد و طبیعتاً اگر تبرج داشته باشد این حرمت برایش برمی گردد.

از مصداق های دیگر تبرج و خودنمایی کردن، بحث گفتار و کلام است.

اگر خانمی با لحنی یا گفتاری صحبت کند که نامحرم را به خودش جلب کند به اصطلاح لفظ قلم صحبت می کند، این هم حرام است. ممکن است خانمی پوشیده است ولی زیبایی های پوشش او و یا کلامش نامحرم را به خود جلب می کند. از مصداق های دیگر تبرج، رفتارهای تحریک آمیز است، اگر کسی در رفتارش جلب توجه داشته باشد این نیز حرام است. ممکن است خانمی پوشش او ساده باشد و در گفتار هم رعایت کرده ولی رفتارش به گونه ای است که جلب توجه می کند و نامحرم را به خود جذب می کند، این حرام می شود.

پس خانم‌ها علاوه بر اینکه زیبایی‌های بدن خود را با حجاب باید بپوشانند، تکلیف دارند که این حجاب را دوباره همراه زینت نکنند، تا نقض غرض شود. در گفتار و رفتار هم نباید جلب توجه داشته باشند. حتی عطر زدن هم که تحریک نامحرم را به همراه داشته باشد، ممنوع است. یعنی در واقع با این بوی خوش نامحرم را به طرف خود جذب می‌کند و باعث نقض غرض می‌شود.

یک تشبیهی را برای بحث جلب توجه مطرح می‌کنیم.

خداوند حجاب را برای زن واجب کرده تا زیبایی‌های جسمی زن پوشیده شود. این زیبایی‌های جسمی زن برای جنس مخالف تحریک کننده است، لذا زن باید ملاک‌هایی که گفته شد را رعایت گردد تا این تحریک پذیری را برای جنس مخالف نداشته باشد. شاید سؤال ایجاد شود که : این زینتی که همراه حجاب است و تبرج یعنی چه؟ ظاهر جلب توجه کردن چه انگیزه برای جنس مخالف به همراه دارد؟

همانطور که آقایون بصری هستند و نسبت به زیبایی خانم‌ها تحریک پذیر و حساس هستند، خانم‌ها نیز نسبت به کلام و شنیدن حساس هستند. ابتدا مثال‌هایی می‌زنیم که خانم‌ها برایشان قابل لمس است بعد با آقایان تطبیق می‌دهیم. کلام محبت انگیزی که خانم‌ها دریافت می‌کنند، یک موقع کلام خیلی صریح است در محبت و آقا بگویند دوستت دارم، حالت خوشایند برای زن دارد و زن سریع و راحت می‌گیرد و این کلام بی‌پرده برای زن خوشایند است. یک موقع کلام بی‌پرده نیست و همراه با پوشش است و خانم یا دیگران حس می‌کنند این آقا به گونه ای الفاظ را بکار می‌گیرد که نمی‌توان گفت این الفاظ عربان و صریح در محبت است؛ ولی همراه با زینت محبتی است. آیا این کلام پوشیده همراه با زینت می‌تواند آن حالت را برای زن به وجود بیاورد؟ این حالتی که برای کلام همراه با زینت است و تبرج دارد، این هم برای زن ممنوع است.

گاهی مرد بدن زن را می‌بیند و تحریک پذیری را دارد؛ ولی گاهی پوشیده است ولی این پوشش همراه با زینت و تحریک پذیری است.

حجاب در فضای مجازی

فضای مجازی در واقع مثل حضور ما در فضای حقیقی جامعه است با یک تفاوت هایی. ما تکالیفی را در فضای عمومی جامعه داریم که بسیاری از آن‌ها در فضای مجازی هم هست؛ یعنی حکم همان حکم است و هیچ فرقی نمی‌کند. اصل حضور در فضای مجازی که یک ضرورت عرفی است و افراد در آن شرکت می‌کنند، اشکال ندارد. مثل اصل حضور زن در اجتماع، هرچند که اگر ضرورتی ندارد بهتر است حضور پیدا نکند؛ ولی عرفاً این ضرورت‌ها است. اصل حضور زن در فضای مجازی هم مانعی ندارد ولی باید الزامات آن را باید رعایت کند.

در فضای مجازی هدف ارتباط گیری است که این ارتباط گیری و پیام رسانی می‌خواهد اتفاق بیافتد. همانطور که زن در اجتماع برای تحصیل، خرید و کار حضور پیدا می‌کند و اشکال ندارد و فقط باید مواظب باشد که خودنمایی نکند. این اتفاق در فضای مجازی هم نباید بیفتد. لذا فضای مجازی یک ابزاری است برای خودنمایی متفاوت تر از اجتماع. همانطور که زن حضورش در اجتماع باید حضور شخصیتی باشد؛ یعنی جلب توجه نکند و جنسیتش را به نمایش نگذارد، مثل آرایش کردن و زینت کردن، و شخصیتش فقط حضور داشته باشد نه جنسیتش، در فضای مجازی هم با هدفی که دارد مثل انتقال پیام نباید حضور جنسیتی باشد.

اولین نکته در حضور زن در فضای مجازی، استفاده کردن از تصویری است که از خودش به نمایش می‌گذارد. افرادی به صورت ناشناس در فضای مجازی حضور پیدا می‌کنند که طبیعتاً تلکیف آن‌ها سبک‌تر است. همانطور که در بحث احکام نگاه داریم برای آقایی که می‌خواهد تصویر خانمی را ببیند اگر آن خانم بد حجاب باشد و آن آقا هم آن خانم را بشناسد نباید نگاه کند؛ ولی اگر آن خانم را نمی‌شناسد، اگر به قصد تحریک و لذت جویی نباشد اشکال ندارد. پس این حکم به خاطر شناختی که از آن تصویر دارد یا ندارد، متفاوت شد.

خانم‌ها یا به صورت ناشناس در فضای مجازی حضور می‌یابند که تکلیفشان سبک‌تر است، و یا بصورت مشخص، که طبیعتاً تکلیفشون بیشتر است.

پوششی که زن در پروفایلش می‌خواهد داشته باشد، باید بحث مفسده انگیزی و تحریک پذیری و برج بودن را مد نظر داشته باشد. پوشش و لباس و ژست و ترکیب و حتی سِت کردن‌ها باید در نظر گرفت که جلب توجه نامحرم نکند. که همان حکم حضور در اجتماع را دارد و جایز نیست. زن در گفتار و رفتار و پوشش باید طوری باشد که حدود را رعایت کند. در فضای مجازی هم باید کلامش و رفتارش و پوششش به گونه‌ای باشد که جنسیت خودش را به نمایش نگذارد و تحریک پذیری را برای جنس مخالف به همراه نداشته باشد.

اگر کسی صوتی یا فیلمی از خودش انتشار می‌دهد باید رفتارهای تحریک آمیز نداشته باشد، حتی ژست گرفتن‌ها هم گاهی تحریک آمیز است. مثال: شما خانمی را در نظر بگیرید که با پوشش کامل و بدون آرایش و زینت فیلم رقص خود را انتشار دهد، در واقع دارد رفتارهای تحریک کننده را ارائه می‌دهد، حالا در نظر بگیرید اگر کسی یک ژست تحریک آمیزی را می‌گیرد، یک ژست جلب توجه، با لبخند، چشم و ابرو و حالت‌های مختلف، این مانند همان تصویر رقص حرام است.

گاهی خانمی با یک نامحرم در یک فضای خصوصی مجازی چت می کنند، اینجا خیلی باید مراقب بود در بحث کلام و رفتار و کلماتی که دارد استفاده می شود؛ چون نفر سوم در این فضا شیطان است و همانطور که در فضای حقیقی این حضور اگر به مفسده بیانجامد ممنوع است، در فضای مجازی هم همینطور است و ممنوع است. شاید تصویری رد و بدل نشود ولی همین کلام می تواند مفسده ایجاد کند، پس این حضور حرام می شود.

موضوع دیگر حضور در گروه خانم هاست که نامحرمی هم در آنجا حضور ندارد. اینجا کار راحت تر است ولی باید دقت داشت. در فضای حقیقی واقعا در این جمع نامحرمی وجود ندارد ولی فضای مجازی یک فضای ضبط شده است ولو گروه خانم هاست؛ ولی طبیعتا این گوشی ها در دست اعضای خانواده است و شما در انتشار عکس یا فیلم باید دقت کنید و مراعات کنید. مردان نامحرم که تکلیفشان مشخص است برای زنان و نامحرم هستند ولی یک گروه از زنان هم بر زنان نامحرم هستند و آن زنان غیر مسلمان بر مسلمانان است. خانم مسلمان نمی تواند پوشش خود را جلوی زن غیر مسلمان بردارد. چون احتمال دارد ویژگی های این زن مسلمان را برای همسرش تعریف کند و این می شود حرام. لذا مراعات کردن در مقابل زنان غیر مسلمان هم واجب است. در گروه خانم ها ممکن است صوت خانم به گوش نامحرم برسد و اگر آن خانم شناخته شده باشد و آن مرد بداند که چه کسی است، قطعاً مفسده انگیز است. پس این مسأله امکان دارد که عکس ها و فیلم ها به دست نامحرم برسد و باید احتیاط کرد.

در مورد گروه های مختلط که هم خانم ها و هم آقایان حضور دارند، اینجا به دلیل همان حضور نامحرم باید در تصویر، کلام و رفتار دقت کرد.

در بحث گذاشتن صوت در فضای مجازی، اینجا بحث تصویر مطرح نیست و باید عفت و حیای در کلام و گفتار را مدنظر داشت و آن بحث لفظ قلم صحبت کردن است. که آسیب هایی دارد مخصوصاً اگر خانم شناخته شده باشد؛ ولی اگر شناخته نشده باشد تکلیفش سبک تر هست.

بحث پیام هائی که قرار است ارسال شود، نامحرم دارد پیام را می بیند و می تواند برای جنس مخالف ذهنیت ایجاد کند و طبیعتاً باید رعایت شود و از الزامات در فضای مجازی است و در حضور نامحرم نمی شود از هر کلامی و گویشی استفاده کرد و ممنوع است.

در بحث استیکرها اگر قرار است استیکرهای جنسیتی مثل عاشقانه باشد صد درصد اشکال دارد و اما استیکرهای دیگر در فضاهایی که هم خانم و هم آقا هست باید توجه کنید که گویای شخصیت شماست. در برابر نامحرم باید رفتار متفاوت باشد.

نباید نسبت به حضورمان در اجتماع و جاهای دیگر نسبت به حضور شیطان غافل شویم. شیطان در همه جا و در هر موقعیتی در کمین ما هست و باید توجه کنیم که ما در معرض شیطان هستیم.

شیطان در انحراف خانمهایی که نسبت به حجاب اعتقاد دارند و سوسه‌ها خاص خودشان را دارد. لذا به آن خانم نمی‌گوید لباس تنگ بپوش، بدون مانتو بیرون بیا. شیطان او را روی مرزهایی می‌برد که یک مقدار شک و شبهه در آن باشد. مثلاً چادر معمولی سر می‌کند ولی زیر آن بلوز و شلوار باشد یا ساپورت بپوشد و تو که چادر داری حالا این اشکال ندارد. درست است که چادر دارد ولی اگر لحظه‌ای کنار رود آن پوشش زیر سؤال می‌رود. از سوسه‌های دیگر اینکه، از کجا معلوم پوشش تو تحریک‌آمیز باشد یا تبرج باشد؟! تو این همه بدحجابی کی به تو نگاه می‌کند؟ یک مقدار زینت در حجاب، دیگه باعث دیده شدن نمی‌شود. همه این‌ها و سوسه شیطان است و روش کار را برای همه بلد است. نکته مهم این است که خانم‌های باحجاب باید دقت کنند که شیطان روی زینت‌های حجاب برای این افراد متمرکز می‌شود و گول می‌زند. با اینکه حجاب دارند ولی زینت حجابشان را بالا می‌برد و او را به انحراف می‌کشاند.

سوالات

آیا برای بانوان طلبه که پوشش ساده‌ای دارند، استفاده از عینک آفتابی ساده و طبی اشکال دارد؟

این را باید از عرف پرسید؛ البته در بحث خانم‌های طلبه ما بحث شأنیت هم داریم. اگر عرف عینک دودی طبی را ملاک جلب توجه بداند، نباید استفاده کرد و اگر مصداق جلب توجه نداند، اشکال ندارد.

منظور از عرف چیست؟

عرف، مردم عادی و هرکس که تشخیص می‌دهد این پوشش جلب توجه می‌کند و یا این خانم آرایش کرده است. باید دید غالباً چه می‌گویند و عرف متدین در بحث آرایش و جلب توجه مد نظر نیست.

عده‌ای بجز رنگ مشکی رنگ‌های دیگر را تبرج می‌دانند.

رنگ‌های دیگر تبرج نیست و ملاک جلب توجه نکردن زن است. حکم ملاکش عرف است و منظور عرف سخت‌گیر جامعه نیست.

خیلی از با حجاب ها زیر گلویشان پیدا است و آن را جزو گردی صورت می دانند. آیا پیدا بودن گردن اشکال دارد؟

ملاک، رعایت کردن یا نکردن مردم نیست. گردی صورت استثناء شده است و گلو جزء گردی صورت نیست.

اگر خانمی به علت سفیدی پوست یا اندام زیبا باید خود را بیشتر بپوشاند برایش سؤال می شود که چرا بین زن ها در خلقت تفاوت است؟ و من بیشتر باید حجاب را رعایت کنم؟

این لطف خداست. همه خانمها دوست دارند زیبا باشند و انسان زیبایی را دوست دارند. این لطفی است که خدا نصیبش کرده است و طبیعتا تکلیفش هم سنگین تر می شود و این اختصاص به حجاب ندارد. اگر خدا به کسی مال بیشتری داده باشد، به او تکلیف کرده که به فقرا هم کمک کند. یا در بحث حج، کسی که دارایی بیشتری دارد، حج بر او واجب است. پس خدا مال بیشتری داده و تکلیف بیشتری هم از آن ها می خواهد. پس شخص می تواند اعتراض کند که چرا خدا به من مال بیشتر داده که من به حج بروم؟! این لطف خداست و باید شاکر باشد که نعمت بیشتر داده و تکلیف بیشتر هم به دوش او انداخته است. یک خانم وقتی ازدواج می کند و همسر کسی می شود تکلیف بیشتری روی دوش اوست، وقتی مادر می شود باز تکلیف بیشتری گردن اوست و این لطف خداست. آیا می شود با یک دختر مجرد خود را مقایسه کند و بگوید چرا تکلیف من بیشتر است؟! لذا انسان باید خدا را شاکر باشد.

پیشنهاد می کنم به رساله یا استفتائات درسایت مقام معظم رهبری مراجعه کنید و حکم مصداق ها را آن جا ببینید.

در مورد ابرو برداشتن، تتو کردن، مژه گذاشتن و مصداق های دیگر، اگر عرف این ها را آرایش محسوب کند و جلب توجه کند برای نامحرم ، اشکال دارد. اگر مثلا زمانی عرف تتو را زینت و آرایش بداند، باید رعایت شود و اگر زمانی زینت محسوب نشد، آن موقع حکمش هم برداشته می شود.

چرا زیبایی زن را به ثروت و مال مثال زدید؟

هر نعمتی که خدا داده یک تکلیفی هم در کنار آن آمده است و هرچه نعمت بیشتر باشد و تکلیف هم بیشتر می شود و این عقلایی است، و اختصاص به مسأله حجاب ندارد.

آیا می توانیم لباسی که جلب توجه می کند؛ ولی همسرمان دوست دارد ما آن را بیرون از خانه بپوشیم را استفاده کنیم؟

لباسهایی که همسر دوست دارد، پوشیدن آن برای همسر ثواب دارد؛ ولی جایز نیست در مقابل نامحرم پوشید؛ حتی اگر همسر بگوید.

آیا حد فقط دست و صورت است یا پاها را هم می توان نپوشاند؟

حد فقط صورت و دستها تا مچ است و پاها استثنا نیست؛ ولی در نماز وقتی که نامحرم نیست می توان پاها را نپوشاند.

مردها از نظر شخصیتی متفاوتند، بعضی از آنها سمعی و بعضی بصری هستند و ممکن است پوشش و آرایش زنی برای مردی جلب توجه نکند؟

مردها از نظر شخصیتی متفاوتند؛ ولی جنسیت مرد مدنظر است و اینکه ایمان هرکسی فرق دارد و اصلاً بعضی دنبال نگاه کردن نیستند. مهم جنس مرد است که چه چیز موجب جلب توجه او می شود. امکان دارد خانمی پوششی داشته باشد و مورد جلب توجه آقای قرار نگیرد به هر دلیلی، که برای افراد متفاوت است.

اینکه گاهی مرد مشکلی دارد تلکیف جای خودش ولی الان داریم تلکیف زن را مشخص می کنیم، اگر خانمی می داند که یک آقای بد به او نگاه می کند و با قصد ریه نگاه می کند، در مقابل او باید خودش را بپوشاند. این تلکیف در مورد این خانم نسبت به این آقا وجود دارد و موردی هم هست و این تلکیفی نیست که بگوییم باید در همه جا یکسان باشد، در موقعیت‌های مختلف متفاوت است؛ ولی در مورد حدودی که عرض کردیم مثل بحث پوشش مو، این دیگر ثابت است و حالت شناور ندارد و یک بار یک شخصی سؤال کرد یک آقای خیلی دلش می خواهد فقط یک مقدار از موی یک خانم را ببیند و خیلی اذیت می شود، آیا می شود این اتفاق بیفتد؟ گفتم آیا ضمانت می کنید بعد از یک مقدار دیدن نخواهد بیشتر ببیند؟ اصلاً چنین چیزی نمی شود، این مجوز نمی شود چون آن آقا اذیت می شود حالا یک مقدار از موی آن خانم را ببیند.

اگر خانمی آرایش نداشته و لباسی هم ساده باشد؛ اما زیبایی طوری باشد که توی چشم باشد.

گاهی ما حکم شرعی را می‌گوییم و گاهی آن مسأله را تحلیل می‌کنیم. همانطور که علما بین زنان سالخورده و دیگران در حجاب تفاوت اندکی قائل شدند، در بحث زنان زیبا و غیر زیبا هم این مسأله هست. این مسأله شرعی است که اگر خانمی مقداری زیبایی بیشتر داشته باشد تلکلیفش هم بیشتر است؛ البته در حدی نیست که بخواهد در زندگی اش اختلال ایجاد شود. مثلاً در زیبایی صورت مقداری از صورتش را بپوشاند که زیبایی صورت به چشم نیاید، لزومی ندارد روبند بزند.

آیا خانم‌های طلبه با حجاب کامل می‌توانند روسری رنگی بپوشند؟

یکی مسأله عرف هست و یکی شأنیت. خانم‌های طلبه و یا خانم‌های دیگر که جایگاه خاصی دارند، مسأله شأنیت هم در مورد آنها داریم. اینجا بحث ما عرف است و نه عرف سخت گیر؛ که آیا عرف این مصداق را زینت می‌داند یا خیر؟ خانم‌هایی که کارشناس و آرایش شناس هستند آیا می‌گویند که این خانم آرایش دارد یا خیر؟ خانم‌های طلبه علاوه بر بحث عرف، بحث شأن را هم دارند که مسأله شأن دقیق تر است که باید به آن توجه کنند. برای خانم طلبه پوشیدن روسری رنگی اشکال شرعی ندارد؛ مگر اینکه باعث جلب توجه شود و یا آن رنگ در شأن او نباشد.

حد پوشش در برابر فرزند پسر چیست؟

در مورد پوشش در برابر فرزند پسر یا برادر، اگر تحریک کننده نباشد و مفسده ای برای آنها نداشته باشد، زن می‌تواند کمترین پوشش را در مقابل محارم خود داشت باشد؛ اما اگر مثلاً در برابر برادر خودش یک ساپورت تنگی می‌پوشد که می‌داند این تحریک کننده است برای است برادر یا نفسده دارد برایش ایجاد می‌کند طبیعتاً حرام می‌شود؛ با اینکه حکم اولیه پوشیدن ساپورت این نیست. لذا نسبت به افراد متفاوت است که باید تشخیص داده شود.

در مجالس فامیلی با افرادی که بد حجابند چه کار کنیم؟ آیا نرفتن به منزل فامیل بد حجاب، قطع صلہ رحم است؟

اگر میهمانی‌ها، مجلس گناه و فساد به وجود بیاورد که اشکال دارد؛ ولی اگر شما به عنوان میزبان قرار است شرایطی ایجاد کنید که خانم‌ها و آقایان جدا باشند آسیب و گناه در آن نباشد اشکال ندارد. یا اگر قرار است در این میهمانی تربیت فرزندان که در اولویت است دچار تذلل شود، اول تربیت اولویت دارد. صلہ رحم فقط به میهمانی نیست و می توان از طریق‌ها دیگر هم جویای افراد بشوند یا به طرف مقابل گفته شود که اگر این نکات را رعایت کنید رفت و آمد‌ها بیشتر می‌شود.

لطفاً در بحث پیام‌ها مثال بزنید.

در فضای خانم‌ها نوع کلام و خنده و شوخی که می‌شود اگر نامحرم بشنود برای او تحریک آمیز است. مثلاً فلان خانم محببه که او را می‌شناسد چقدر جالب حرف می‌زند یا لطیفه اش چقدر لذت بخش است.

ملاک عرف را روی مصداق چگونه بفهمیم؟

آنجایی که خدا حکم داده است دیگر بحث عُرف مطرح نیست مثل حدود حجاب؛ ولی در جاهایی که به عُرف واگذار شده شما شناور بودن آن را بپذیرید. مثلاً تتوکردن ممکن است در زمانی زینت و آرایش کردن حساب شود ولی ممکن است پنج سال دیگر زینت نباشد و مصداق آرایش بودن نیست. در مورد زینت، آیا عُرف الان می‌گوید این خانم آرایش دارد؟ آیا این خانم با این انگشتری که دست دارد، زیبایی را به نمایش می‌گذارد یا خیر؟ در فتوای مقام معظم رهبری در بحث انگشتر دست کردن؛ آیا انگشتر دست کردن اشکال دارد یا خیر؟ می‌گویند اگر انگشتر چشم گیر باشد. مثلاً پوست سفید با انگشتر طلا با نگین یاقوت، این زینت کاملاً چشمگیر است و اشکال دارد. و جایی که شک دارید که هیچ.

آیا استفاده از کرم به خاطر مشکلات پوستی اشکال دارد؟

اگر خانمی از کرمی استفاده کند که لک صورت را از بین ببرد یا ظاهر صورتش را یک مقدار تغییر دهد ولی اسم آرایش گفته نشود. این‌ها آرایش محسوب نمی‌شود و زینت نیست و عرف هم نمی‌گوید که آرایش کرده است. البته آرایش کم و زیاد ندارد و آرایش نباید محسوب شود.

اگر خانمی درباره حالات روحی خود متن های ادبی در گروه های عمومی بگذارد، اشکال دارد؟

متن های ادبی یک وقت در قالب شعر است و نمی توان گفت اشکال دارد تا متن چه باشد.

آیا چادرهای مدل دار زینت است یا حجاب برتر؟

کفش های پاشنه دار حکمش چیست؟ چادر هم همین حکم را دارد که نباید جلب توجه نامحرم کند، انواع پوشش ها از کفش گرفته تا شلوار و روسری و گیره و چادر. جلب توجه را اگر از منظر آقایان نگاه کنید کار راحت تر است که آیا این برای این آقا جلب توجه می کند یا خیر؟ خانم ها با در نظر گرفتن ترکیب رنگ های پوشش شان و رنگ پوست های متفاوتشان، گاهی ممکن است در بعضی مصادیق جلب توجه نامحرم بشود و در بعضی مصادیق جلب توجه نشود

آیا خواهران طلبه با توجه به شأنیت آن ها باید جلوی نامحرم رنگ مشکی بپوشند؟ یا از رنگ های تیره دیگر هم می توان استفاده کرد؟

در مورد طلبه ها نمی توان گفت فقط مشکی بپوشند و شأنیت آن ها فقط در مشکی پوشیدن است.

در مورد بحث استیکرها و تصویرهای قلب و کودک و ...

گاهی این ها تحریک غریزه جنسی را برای جنس مخالف نسبت به آن شخص به همراه می آورد که حکم آن این است که باید در گفتار و رفتار و پوشش دقت و رعایت شود. و یک وقت استیکری استفاده می کند که در شأن خانم نیست و می توان به او تذکر داد. مثال شأن: اگر کسی وضعیت مالی خوبی دارد ولی لباس مندرس می پوشد که همه او را سرزنش می کنند و جایگاه اجتماعی خودش را پایین می آورد. این شخص باید کفش و لباس خوب بپوشد. چون از چشم مردم نباید بیافتد. شأن جدای از بحث حجاب است. وقتی خانمی با جایگاه و شخصیت شناخته شده، وقتی از استیکر یا عکسی استفاده می کند که وقتی کسی این پروفایل را نگاه می کند، جایگاه شخصیتی آن خانم در ذهنش فرو می ریزد، این کار جایز نیست. ما جایز نیستیم شخصیت خود مان را در اذهان مردم از بین ببریم.

چطور مردان و محارمان را توجیه کنیم که با اقوام بد حجاب گفت و گویی نداشته باشند؟ تعدادی از آقایان می‌گویند: ما سنی از زمان گذشته و صحبت با خویشاوندان و شوخی با آن‌ها اشکال ندارد.

اینکه سن و سال گذشته ملاک نمی‌باشد و باید رعایت کرد. (توضیحات بیشتر لازم است)

تشخیص شأنیت بر عهده کیست؟

عرف هرجایی با هم فرق دارد و حکمش هم فرق می‌کند. در مورد شأنیت، نگاه طرف مقابل مهم است. من در چشم کسی که به من نگاه می‌کند نباید کوچک شوم؛ پس ملاک شأنیت آن شخص است که دارد می‌بیند.

اگر تعدادی از محارم بگویند که این چادر مدل‌دار بیشتر بهت می‌آید، آیا می‌توان گفت که استفاده از این مدل چادر حرام است؟

اگر به شخصی بگوییم چادر به تو می‌آید اشکال ندارد و فقط جلب توجه نباید کرد. اگر کسی می‌خواهد حجابش مرتب باشد، اشکالی ندارد؛ ولی اگر به او گفتید این جلب توجه می‌کند و چشم نامحرم را به سویت می‌کشاند، این اشکال دارد.

اگر مردی از همسرش بخواهد که حجابش را کمتر کند، آن خانم چگونه باید همسرش را توجیه کند؟

اگر همسر کسی بگوید حجاب کمتر داشته باشد، اینجا نظر همسر محترم نیست و حکم خداست و مثل بقیه دستورات مثل نماز و روزه است.

عده‌ای می‌گویند طلبه‌ها نباید چادر دانشجویی و ... بپوشند؛ با اینکه گشاد است، این حرف صحیح است؟

چادر دانشجویی یا بقیه چادرها مهم نیست و مهم این است که شأنیت طلبه حفظ شود.

